

आशियाई विकास बँक पुरस्कृत " महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्प " हा नवीन कर्ज प्रस्तावांतर्गत (Stand-alone loan) राबविण्यास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्र.एमआयएस ०११७/प्र.क्र.०४/बंदरे-२

मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२,

दिनांक: २६ मार्च, २०२०

वाचा:- शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.पीएलएन १२०९/प्र.क्र.२४९/बंदरे-२, दि.२६.१०.२०१०

प्रस्तावना:-

पर्यावरणामधील बदलामुळे मागील दशकात समुद्राच्या पातळीत वाढ झाल्यामुळे समुद्रकिनारी धुपीची तीव्रता अधिक वाढली आहे. त्यामुळे किनाऱ्यालगतची जमिनीची धूप थांबणे, मालमत्तेचे संरक्षण करणे, पर्यावरणाचा समतोल राखणे तसेच समुद्र किनाऱ्यांचे नियोजनपूर्वक व्यवस्थापन करून पर्यटनात वाढ होणे, मच्छिमारी उद्योगाचे, सागरी जैवविविधतेचे संरक्षण व संवर्धन यासाठी किनाऱ्याचे दीर्घकालीन संरक्षण व व्यवस्थापन करणे गरजेचे आहे. या अनुषंगाने दि.८.९.२०१० रोजी पार पडलेल्या मा.मंत्रीमंडळ बैठकीमध्ये आशियाई विकास बँक अर्थसहाय्यीत शाश्वत किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्प (SCPMIP) सन २०१०-२०१९ या कालावधीत राबविण्यास व त्यासाठीच्या एकूण रु.८२७ कोटी इतक्या अंदाजित खर्चास मान्यता देण्यात आली होती. सदर प्रकल्पाच्या वित्तीय आकृतीबंधानुसार प्रकल्पाची एकूण किंमत रु.८२७ कोटी नियोजित होती. यापैकी रु.४८०.६० कोटी आशियाई विकास बँकेचे कर्ज असून रु.२६५.४० कोटी इतका राज्य शासनाचा हिस्सा होता. तसेच रु.८१ कोटी इतका खाजगी क्षेत्राचा वाटा नियोजित होता.

महाराष्ट्र राज्यात सदर प्रकल्प सन २०१० ते सन २०१९ या कालावधीत MFF (Multi tranche Financing Facility) तत्वावर तीन टप्प्यांमध्ये राबविणे नियोजित होते. महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड ही या प्रकल्पाची महाराष्ट्रातील अंमलबजावणी यंत्रणा (Executing Agency) होती. सदर प्रकल्पाचा पहिला टप्पा सन २०१० ते २०१३ तर दुसरा व तिसरा टप्पा सन २०१३ ते २०१९ या कालावधीत राबविण्याचे नियोजित होते. प्रकल्पाचा पहिला टप्पा सन २०११ ते जून २०१८ या कालावधीत राबविण्यात आला आहे.

प्रकल्पाचा दुसरा व तिसरा टप्पा राबविण्यासाठी प्रकल्पाच्या मूळ मंजूरीनुसार सन २०१९ पर्यंत कालावधी उपलब्ध आहे. परंतु दुसऱ्या टप्प्यातील प्रस्तावित उपप्रकल्प योग्यप्रकारे राबविण्याच्या दृष्टीने पुरेसा कालावधी मिळावा या हेतूने आशियाई विकास बँक अर्थसहाय्यित " शाश्वत किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्प (SCPMIP)" टप्पा-२ व ३ करीता नवीन कर्ज प्रस्तावांतर्गत (Stand Alone Loan) "महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्प" तयार करण्यात आला आहे. सदर प्रकल्प ५ वर्ष इतक्या कालावधीत राबविण्यास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डाने शासनास सादर केला असून सदर प्रस्तावास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

या प्रकल्पांतर्गत हाती घेण्यात येणाऱ्या धुप्रतिबंधक उपाय योजनांमुळे खालीलप्रमाणे लाभ होणे अपेक्षित आहे.

१. राज्याच्या समुद्र किनारपट्टीवरील धूपप्रवण समुद्रकिनार्याचे पर्यावरणपूरक, नैसर्गिक उपाय योजनाद्वारे समुद्र पातळीत होणारी वाढ आणि समुद्राच्या लाटांमुळे होणाऱ्या धूपीपासून दीर्घकालीन संरक्षण.
२. समुद्रकिनार्याचे वाळूच्या साह्याने संवर्धन.
३. बंदरामध्ये गाळ साचण्याची प्रकिया थांबवून बंदरांची उपयुक्तता वाढणे, समुद्राच्या लाटांमुळे वहन होऊन समुद्रातील नौका वहनाचे मार्गामध्ये साठलेल्या वाळूच्या साह्याने किनारा संवर्धन करून नौकावहन सुरळीत होण्यास मदत करणे.
४. जमिनीच्या थांबलेल्या धूपीमुळे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षरित्या ग्रामीण व शहरी भागातील किनाऱ्यालगतच्या शेतजमीनी, वसाहती, कारखाने यांचे संरक्षण होऊन तेथे राहणाऱ्या जनतेस लाभ होणे आणि सुपीक जमीनीचे खार जमीनीत होत असलेले रुपांतर टाळणे.
५. समुद्रातील माशांच्या आणि समुद्रातील इतर जैवविविधतेच्या वस्तीस्थानासाठी उपयुक्त वातावरण तयार होवून मत्स्य प्रजननामध्ये वाढ होणे.
६. समुद्रकिनार्याचे नियोजित व्यवस्थापन तसेच किनाऱ्यावरील सांस्कृतिक, धार्मिक स्थळांचे समुद्र पातळीतील वाढ आणि लाटांचा दाब यांचेपासून संरक्षण करून पर्यटनवाढीस चालना देणे व याद्वारे महसूल वाढीचे स्रोत वाढविणे.

७. दाट लोकसंख्या असलेल्या समुद्र किनाऱ्यालगतच्या शहरामधील समुद्रकिनारे वाळूच्या साह्याने संवर्धीत करून किनाऱ्यावर आवश्यक इतर व्यवसायाच्या दृष्टीने जागेची नवनिर्मिती करणे व याद्वारे महसूल वाढीची संधी उपलब्ध करणे.
८. राज्याच्या समुद्र किनाऱ्यावरील स्थानिक जनसमुदायाच्या सहभागातून समुद्रकिनारे व जनसमुदाय विकासाच्या, पर्यावरणातील बदल विषयी जनजागृतीबाबत योजना राबविणे.
९. समुद्रकिनारा शाश्वत संरक्षण आणि व्यवस्थापन यादृष्टीने संबंधित विभागांच्या समन्वयाने नियोजन क्षमतेत वाढ करून रचनात्मक कार्यक्रम राबविणे.
१०. मरिना सारख्या उद्योगांना पूरक वातावरण तयार करून महाराष्ट्रातील समुद्र किनाऱ्यांना अंतरराष्ट्रीय दर्जा प्राप्त करून देणे.

शासन निर्णय :-

आशियाई विकास बँक पुरस्कृत “महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्प (MSCRCPMIP)” हा नवीन कर्ज प्रस्तावांतर्गत (Stand-alone loan) करारनामा स्वाक्षांकित झाल्यापासून ५ वर्षे इतक्या कालावधीत राबविण्यासाठी शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. आशियाई विकास बँक अर्थसहाय्यीत “महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्पांतर्गत (MSCRCPMIP) खालील कामांचा नवीन कर्ज प्रस्ताव (Statnd-alone loan) करारनामा स्वाक्षांकित झाल्यापासून ५ वर्षे कालावधीत राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र	साईटचे नाव	जिल्हा	सुचवलेली उपाययोजन/नियोजन	एकूण किंमत (रु.कोटीमध्ये)
१	माहीम	मुंबई	Holistic Detailed Project Report तयार करणे	--
२.	उत्तर तारकली	सिंधुदुर्ग	ड्युन संवर्धन	१६.४६
३.	दक्षिण तारकली	सिंधुदुर्ग	ड्युन संवर्धन, किनारा संवर्धन, रिफ बांधकाम	१०९.३३
४.	देवबाग	सिंधुदुर्ग	River Bank and Sand Spit Protection	१८२.५७
५.	काशीद	रायगड	ड्युन संवर्धन, किनारा संवर्धन, किनारासुविधा व्यवस्थापन	८.३९

६.	गणपतीपुळे	रत्नागिरी	रिफ बांधकाम व किनारा संवर्धन	४६.४५
७.	भाट्ये, रत्नागिरी प्रकल्पाच्या (TA-८६५२) धर्तीवर उपप्रकल्प राबविणे	रत्नागिरी	समुद्रकिनारा व्यवस्थापन आराखडा (SMP) मधील अभ्यासानुसार sites निवडण्यात येतील.	५२.००
८.	मरीन ड्राइव्ह	मुंबई	किनारा संवर्धन, रिफ बांधकाम (कोस्टल रोडचे बांधकाम झाल्यानंतर सदर काम हाती घेण्यात येईल)	९५.८४
	Project management Consultancy			२९.२५
	Contingency @१०%			५४.०३
	Administrative expenses			४९.१७
एकूण किंमत				६४३.५ कोटी

३. या प्रकल्पाच्या एकूण रु.६४३.५ कोटी इतक्या अंदाजीत खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे. यापैकी रु. ४०५.४ कोटी ADB चे कर्ज, रु.१७३.७४ कोटी राज्य शासन व रु.६४.३५ कोटी खाजगी क्षेत्राचा अथवा महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डाचा वाटा राहिल. तसेच खाजगी क्षेत्राकडून प्रतिसाद न मिळाल्यास खाजगी क्षेत्राच्या सहभागापोटी प्राप्त होणारा हिस्सा महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डाच्या स्वनिधीतून उपलब्ध करून देण्यात येईल.

४. सदर प्रकल्पाच्या टप्पा क्र.१ चा व्याजदर हा (Libor + ०.३०%) होता. महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्पाकरीता व्याजदर (Libor + ०.५०%) असा असणार आहे. सदरच्या वाढीव व्याजदरास मान्यता देण्यात येत आहे.

५. नवीन कर्ज प्रस्तावांतर्गत ADB पुरस्कृत महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी आशियाई विकास बँकेकडून होणाऱ्या प्रकल्प व्यवस्थापन चमूच्या (PMU) क्षमता मुल्यांकन बाबतच्या शिफारशीनुसार विशिष्ट तांत्रिक अर्हता असलेली पदे प्रतिनियुक्तीने तसेच कंत्राटी पद्धतीने महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डास असलेल्या अधिकारान्वये भरता येईल. सदर पदांचे वेतन-भत्ते, वाहनखर्च व कार्यालयीन खर्च इत्यादी करीता आवश्यक असलेला निधी या प्रकल्पाच्या राज्य हिश्यामधून उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

६. प्रस्तुत प्रकल्पाच्या कार्यान्वयनाची जबाबदारी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड यांच्याकडे सोपविण्यात आली असल्याने या प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी प्रस्तुत मंत्रीमंडळ

निर्णयाच्या अनुषंगाने विविध यंत्रणांसोबत आवश्यक करारनामे स्वाक्षांकित करण्यास मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

७. सदर प्रकल्पाच्या अनुषंगाने आवश्यक त्या पर्यावरणविषयक अनुमतीचे प्रस्ताव महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डाने त्यांच्या स्तरावर पर्यावरण विभागास सादर करून पर्यावरण विषयक अनुमती मिळवण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डची असेल.

८. महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड व शासन यामधील कर्ज व व्याज भरण्याबाबतची अंतर्गत व्यवस्था स्वतंत्ररित्या करण्यात येईल. याबाबत राज्य शासनाचा निर्णय महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्डवर बंधनकारक राहील.

९. महाराष्ट्र शाश्वत पर्यावरणपूरक किनारा संरक्षण व व्यवस्थापन प्रकल्पाचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल (DPR) तयार करणे तसेच प्रकल्पपूर्व तयारी करणे या कामांसाठी टप्पा क्र.१ मधील शिल्लक निधी समर्पित करण्यात येवून सदर कामासाठीचा निधी पुरवणी मागणीद्वारे उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१०. हा शासन निर्णय मा.राज्य मंत्रीमंडळाने दि. ५ मार्च, २०२० रोजी झालेल्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२००६२६१२००५३३३२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(भि.ओं.ठाकूर)

कार्यासन अधिकारी, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन

प्रती,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,

४. मा.मंत्री (बंदरे) यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.राज्यमंत्री (बंदरे) यांचे खाजगी सचिव,
६. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
७. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
८. सर्व सन्माननीय विधानसभा, विधानपरिषद सदस्य,
९. महालेखापाल महाराष्ट्र शासन (लेखापरिक्षा १), मुंबई,
१०. अप्पर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय,
११. अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय
१२. सचिव (पर्यावरण), पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई,
१४. जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन व विकास मंडळ,
ठाणे/रायगड/रत्नागिरी/सिंधुदूर्ग
१५. निवडनस्ती (बंदरे २), मंत्रालय, मुंबई